

Lugege teksti. Valige teksti kõrvalt lünka (1–11) sobiv variant. Kirjutage lünka valitud variandi ees olev täht (A–M). Üks vastusevariant jääb üle.

Tänapäeva lapsed sirguvad arvutiseeritud maailmas, mis areneb imekiiresti. Igasugustele uuendustele ja muudatustele on kõige 1..... . Enam pole aga mingi ime, kui ametiasutusse sisenedes näeme pensionieas töötajat käbedasti arvutiklahve klõbistamas. Küllap veel paari aasta eest porises ta pahaselt, et temal küll seda 2..... ja vaata, et ei julgenud hirmuäratava masina lähedalegi tulla. Aga näe – endine arvutipelgur (–põlgur) on 3..... sinasõbraks saanud. Kindlasti on tal paar arvutikursustki selja taga.

Kui vanemad inimesed vajavad koolitust, siis lapsed 4..... nagu iseenesest. Pole mingi ime, et veel lasteaiaaas põnn oma igapäevases töös 5..... kipub, ja mis kõige huvitavam – teeb seda vahel lausa oskuslikult! Mis siis veel kooliealistest rääkida – paljud neist on 6..... ette jõudnud. Kuidas see neil küll õnnestub, mine võta kinni!

Niisiis – laps ja arvuti? Kuidas peaksid vanemad suhtuma, kui nende võsukesed arvutimaailma sukelduvad?

"Ära keelata!" arvavad kõige karmimad. "Natuke võiks ikka lubada!" on teised leebemad. "Las laps tegeleb oma asjadega, ongi rahulikum," kiidavad mõned takka.

Missuguseid ohtusid peidab endas 7.....? Küllap on väga paljud arvutikasutajad 8..... võib end tundideks unustada – suhelda, mängida, surfata erinevatel internetilehekülgedel. Aeg kaob märkamatuks, jälle ei jõudnud koeraga väljas käia, kohtumine sõpradega ununes, hea film jäi vaatamata... Ongi sõltuvus? Hea veel, kui noor inimene 9..... kokku ei juhtu. Aga silmad on õhtuks punased nagu valgel küülikul ja kipitavad kõvasti. Nii ongi juba paljudel koolilastel prillid, 10..... halb rüht ja nõrgad lihased.

Samas ei saa muidugi eitada arvuti kasulikkust. Sealt leiab palju huvitavat ja vajalikku nii koolitööde vormistamiseks kui ka lihtsalt silmaringi laiendamiseks. Sugugi mitte kõik, kellega kirjavahetust peetakse, ei ole perverd, tore on 11..... vahetada. Areneb ka lugemisoskus ja kriitiline meel jne.

A	kardetud masinaga kenasti	D	pidevast laua taga istumisest	G	saavad arvutiga tuttavaks	K	kulutada üha enam aega ja raha
B	kogenud, et sellesse maailma	E	vastuvõtlikumad teadagi lapsed ja noored	H	väreleva monitoriga riistapuu	L	suhtlemisportaalid mõne libe keelse vägivallatsejaga kokku
C	oma vanematest ja õpetajatestki kaugele	F	lihtsalt eakaaslastega mõtteid	I	arvutit kasutavat ema või isa juhendama	M	uue aja vigurit tarvis pole

Pane paksus trüki sõna õigesse vormi!

Arvutisõltuvus on liigne arvutikasutus määral, mis segab tavaelu elamast.

12. **Arvutisõltuvus** _____ võib lugeda kontrolli alt väljunud arvutikasutust, mis mõjutab negatiivselt sõltlase 13. **suhted** _____ ja elu väljaspool virtuaalreaalsust. Eksperdid vaidlevad 14. **see** _____, kas arvutisõltuvuse puhul on 15. **tegemine** _____ meditsiinilise probleemiga või võiks seda pigem kõrvutada liigse televiisorivaatamise, raamatulugemise ning töö ületundide tegemisega. Tihti 16. **tooma** _____ selle sõltuvusliigi puhul välja sarnasust hasartmängusõltuvusega, mida peetakse tänapäeval üha üksmeelsemalt 17. **ohtlik käitumishälve** _____. Mõlema sõltuvuse puhul toimuvad suured muutused inimese elus, 18. **kõrval** _____ jäävad suhted, huvid ja kohustused.

Kuna Eesti varustatusega mitmesuguse olmetehnika, uusima multimeedia ja arvutitehnoloogiaga seisab maailma esireas, siis tähendab see, et ka arvutisõltuvuse probleem (meil on arvuti peaaegu igas majas) on meil terav. Vanemad annavad lastele 19. **täielik vabadus** _____ mõtlemata sellele, kuidas peegeldub „virtuaalsuse“ doosi ülejääk lapse füüsilisel ja psüühilisel tervisel. Põhimõtte „Las laps teeb, mida tahab, peasi, et ei nutaks“ viib mõnikord 20. **lapsevanem** _____ ootamatu tulemuseni: laps ei õpi enam, teeb koolist poppi ja isegi jookseb kodunt ära.